

บทที่ 5

สรุปผล วิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่นอำเภอเชียงแสนเพื่อเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านสามารถสรุปผลและวิจัยผลได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการปรับปรุงเส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอเชียงแสนพบว่านักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะเดินทางท่องเที่ยวในเส้นทางใหม่ระหว่างอำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ โดยนักท่องเที่ยวสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดและโบราณสถาน การเดินทางไปเมืองโบราณสุวรรณ โคมคำ การล่องเรือในแม่น้ำโขงและการซื้อผลิตภัณฑ์ชุมชน

ผลของการศึกษาบริบทชุมชน การสำรวจพื้นที่ ประกอบกับเส้นทางที่ชุมชนนำเสนอและความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมถึงความพร้อมของ ชุมชนใน สปป . ลาว คณะวิจัยได้นำข้อมูลมาจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวได้จำนวน 3 เส้นทางคือ 1) เส้นทางท่องเที่ยวของ ตำบลบ้านแซวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ และเส้นทาง R3E เป็นการท่องเที่ยวเชิงศาสนา ชื่อเส้นทาง “อัมบุญไหว้พระ 9 วัด” 2) เส้นทางท่องเที่ยวเชิงวิสาหกิจชุมชนเป็นการท่องเที่ยวภายในตำบลเพื่อการศึกษาดูงาน ชื่อเส้นทาง “ความสุขของความพอเพียง ” และ 3) เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับเมืองโบราณสุวรรณ โคมคำใน สปป.ลาว ชื่อเส้นทาง “อิสระแห่งสายน้ำ”

ผลการทดสอบเส้นโดยใช้อุปกรณ์ประกอบการท่องเที่ยว 6 As เป็นแนวทางการประเมิน ผู้ร่วมทดสอบ เส้นทาง ทุกกลุ่มมีความเห็นเห็นว่าเส้นทางที่จัดทำขึ้นมีความเหมาะสมที่จะนำเสนอเป็นเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ของจังหวัดเชียงราย

วิจารณ์ผลการวิจัย

1. จากการที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจเส้นทางท่องเที่ยวเส้นเชียงแสน- เชียงของเนื่องจาก อำเภอทั้งสองนี้เป็นอำเภอที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวอยู่แล้ว นักท่องเที่ยวที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดและโบราณสถานมากเป็นเพราะนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวอำเภอเชียงแสนทราบว่าเชียงแสนเป็นเมืองประวัติศาสตร์ และมีความสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นทุนเดิมอยู่แล้ว จากข้อมูลอายุของนักท่องเที่ยวพบว่าส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน มีการศึกษาระดับปริญญา และทำงานประจำ นักท่องเที่ยวจึงเป็นผู้มีความรู้พื้นฐานทางการศึกษาในระดับที่ดีในเรื่องการ พัฒนาเส้นทาง R3 และกระแสข่าวเกี่ยวกับแม่น้ำโขงที่มีอย่างต่อเนื่อง หากมีโอกาสนักท่องเที่ยวก็อยากเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพราะจะ

ได้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ไปจากเดิมซึ่งแหล่งท่องเที่ยวแห่งอื่นไม่มี ดังนั้นชื่อของสุวรรณโคมคำและการล่องเรือในแม่น้ำโขงจึงดึงดูดความสนใจได้มากกว่า การท่องเที่ยวเพื่อดูงานวิสาหกิจชุมชนซึ่งมีอยู่ทั่วประเทศไทย และเป็นความสนใจเฉพาะกลุ่มที่ไม่ใช่นักท่องเที่ยวทั่วไป

2. เส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวเดิมในอำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ ที่จัดทำเป็นเส้นทาง อัมบุญไหว้พระ 9 วัด มีความเหมาะสมด้วยเหตุผลหลายประการ กล่าวคือ เชียงแสนและเชียงของมีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ มีชื่อเสียงในเรื่องวัดและศิลปะที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ดังนั้นการนำของดีของเชียงแสนและเชียงของมาเชื่อมโยงกันจึงเป็นการเน้นความสำคัญของพระพุทธศาสนาในดินแดนแถบนี้ เป็นการยืนยันเอกลักษณ์ของดินแดนล้านนาที่มีอายุเก่าแก่หลายพันปี ความเหมาะสมอีกประการหนึ่งก็คือผลการพัฒนาเส้นทาง R3E จากนครคุนหมิงไปกรุงเทพผ่านอำเภอเชียงของนั้น นักท่องเที่ยวจะต้องเดินทางไปอำเภอเชียงแสนมากกว่า เพราะ อำเภอทั้งสอง มีระยะทางห่างกันเพียง 60 กิโลเมตรและตลอดระยะทางเป็นเส้นทางเลียบริบแม่น้ำโขงจึงมีสิ่งดึงดูดใจด้านทัศนียภาพมากกว่า เดินทางไปทางเส้นอื่น ดังจะเห็นได้จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านเส้นทางนี้เพิ่มขึ้นทุกวัน ประกอบกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปอำเภอเชียงของและอำเภอเชียงแสนเป็นนักท่องเที่ยวที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดและโบราณสถานอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นชาวลาวหรือชาวจีนหรือชาวยุโรป ต่างก็ทราบดีว่า "วัด" คือแหล่งรวมศิลป วัตถุมีค่าหายาก แม้แต่ชาวจีนยุคใหม่ก็ยังนิยมที่จะบูชาพระพุทธรูปไปเป็นของฝากพ่อแม่ของตนเอง (ชุกกลิ่น อุณวิจิตรและ ปทุมพร แก้วคำ , 2551) เพราะในเมืองจีนพระพุทธรูปมีเหลืออยู่แต่ในวัดโบราณเท่านั้น นอกจากนี้ททท. ได้มีการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงศาสนาตลอดช่วงระยะ ปี 2550 ที่ผ่านมาเพื่อเฉลิมฉลองวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในหลายจังหวัด ทำให้การท่องเที่ยวไหว้พระ 9 วัด เพื่อเสริมความเป็นสิริมงคลให้กับตัวเองมีความคึกคักอย่างต่อเนื่อง การท่องเที่ยวเชิงศาสนาให้ทั้งความสุขกาย สบายใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายที่สูงมากนัก เส้นทางอัมบุญไหว้พระ 9 วัดเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่นิยมการไหว้พระทำบุญและสอดคล้องกับ กลยุทธ์ทางการตลาดของททท. เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่จะได้วางแผนการเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเวลาอันเหมาะสมนอกฤดูการท่องเที่ยว ได้ นอกจากนี้ เส้นทางที่สร้างใหม่เส้นนี้จึงเป็นการเชื่อมโยงเส้นทางที่ขาดหาย (Missing Link) ระหว่างสองอำเภอให้เป็นเส้นทางที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์ ต่อเนื่องกับเส้น R3E จัดเป็นการจัดการโลจิสติกส์ทางการท่องเที่ยวในระดับชุมชน เพื่อเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวในภาพรวมของประเทศต่อไป

ส่วนเส้นทางความสุขของความพอเพียงเป็นความพยายามที่จะนำสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบลบ้านแซวคือความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและโฮมสเตย์มาเป็นจุดขายให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนทำอยู่ แล้วและมีความสำเร็จในการต้อนรับผู้ศึกษาดูงาน นักวิสาหกิจชุมชนมาแล้ว ในระดับหนึ่ง แต่ยังไม่มีการทำเป็นเส้นทางท่องเที่ยวมาก่อน การจัดทำเส้นทางครั้งนี้จึงเป็นการ แก่ไขจุดอ่อน

ของการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ที่ยังไม่ได้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง การพัฒนาของเดิมให้ดีขึ้น โดยชุมชนมีส่วนร่วม ในการคิด วางแผน และนำทรัพยากรที่เป็นวิถีชีวิตของตนเองมานำเสนอนักท่องเที่ยวด้วยตนเอง จึงสอดคล้องกับแนวคิด ของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. ม.ป.ป.) และสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวด้วย

3. เส้นทางท่องเที่ยว ที่เชื่อมโยงกับสุวรรณ โคมคำมีแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวและผู้ร่วมทดสอบเส้นทาง ได้มากเนื่องมาจากชื่อเมืองโบราณสุวรรณ โคมคำ มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่น่าสนใจว่าเป็นแผ่นดินของไทยมาก่อนหรือไม่ เพราะหลักฐานสิ่งก่อสร้างยังปรากฏให้เห็นทั้งฝั่งไทยและฝั่งลาวที่มีลักษณะทางสถาปัตยกรรม คล้ายคลึงกัน รวมทั้งประวัติความเป็นมาในอดีตก่อนแม่น้ำโขงจะเปลี่ยนเส้นทางแผ่นดินทั้งสองเป็นแผ่นดินผืนเดียวกันและเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทยก่อนการเสียดินแดนในสมัยรัชกาลที่ 5 ไทย ความรู้สึกของการเดินทางไปยัง ดินแดนของไทยในอดีต นอกจากเป็น การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แล้วยังเป็นการท่องเที่ยวประเภทย้อนหาความหลังในอดีต (Nostalgia) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จึงสามารถนำมาเป็นจุดขายเส้นทางท่องเที่ยวได้ หากมีการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ต้องระวังไม่ให้กระทบกับความรู้สึกทาง ลบของชาวลาว และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้วย การสร้างเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างประเทศนี้ยังสอดคล้องกับการรวมกันเป็นหนึ่งเดียวของประชาคมอาเซียน ที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือทางการท่องเที่ยวที่จะร่วมกันสร้างความพร้อมทางการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในภูมิภาคได้

ผลการทดสอบเส้นทางยืนยันได้ว่า สักยภาพ ของการท่องเที่ยวนอก จากองค์ประกอบหลัก ของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว ยังพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวของบุคคลที่เป็นเจ้าของบ้านที่สร้างความประทับใจได้มากกว่าแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางใหม่เส้นทางนี้ สาระแห่งสายน้ำเส้นนี้จึง เป็นการเพิ่มทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยว จากเดิมเส้นทางท่องเที่ยวในอำเภอเชียงแสนที่เชื่อมโยงกับ สปป .ลาวคือการ ข้ามแม่น้ำโขงไปเที่ยวและ ซื้อของ ที่ระลึกที่เกาะดอนชาวหรือข้าม ไปเล่นคาลิโน เป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อศึกษาประวัติศาสตร์และสร้าง ความสัมพันธ์ที่ระหว่างกลุ่มคนที่มีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งมีความเหมาะสมกับลักษณะของนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้มีความรู้ มีงานประจำแต่มีรายได้ไม่สูง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการทดลองจัดทัวร์ทดลองเส้นทางท่องเที่ยวพบว่ากลุ่ม โฮมสเตย์บ้านท่าขันทองมีความพร้อมสูงสุด ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ต่อไปจึง ควรเน้นการท่องเที่ยวโฮมสเตย์บ้านท่าขันทอง ให้เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในตำบลบ้านแซว

2. ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ตามข้อเสนอของชุมชนเพื่อเพิ่มความหลากหลายของสิ่งดึงดูดใจ เนื่องจากในตำบลบ้านแซวยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยังไม่ได้พัฒนาอีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเส้นทางท่องเที่ยวเดินป่าและการท่องเที่ยววัฒนธรรมชนเผ่า

3. ผู้บริหารของจังหวัดควรหาทาง การเจรจาสร้างความร่วมมือ สร้างจุดผ่านแดน ในการเดินทางผ่านแดน จากบ้านสบกก ตำบลบ้านแซว ไปเมืองโบราณสุวรรณโคมคำ โดยนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้า-ออก สปป.ลาวที่เมืองต้นผึ้งแต่สามารถเดินทางข้ามจากบ้านสบกกไปบ้านใหม่ร่วมเย็นได้เหมือนกับการเดินทางผ่านจุดผ่อนปรนบ้านสวนดอก

4. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซวและคณะกรรมการท่องเที่ยว ควร ประชาสัมพันธ์หมู่บ้านโฮมสเตย์ผ่านสื่อและเครือข่าย อบต. ทั่วประเทศให้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวใหม่โดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้นและเชิญผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและสื่อมวลชนเข้าไปเยี่ยมชมพื้นที่ท่องเที่ยวในเส้นทางใหม่ที่สร้างขึ้น

5. ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจากการสำรวจและการพัฒนาอยู่ในระดับดีแต่สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องพบว่ายังต้องปรับปรุงต่อไปอีกเช่นเช่นป้ายบอกทาง ป้ายสื่อความหมายและห้องสุขาสำหรับนักท่องเที่ยว สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวควรสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว และผู้นำชุมชนท้องถิ่นควรกระตุ้นให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ดูแลรักษาธรรมชาติและโบราณสถาน โบราณวัตถุไม่ให้ถูกทำลายหรือลักขโมย และพัฒนาคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวโดยดึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ขึ้นมาเป็นจุดขาย

6. การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวโดยใช้การท่องเที่ยวโฮมสเตย์เป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในอำเภอเชียงแสน อำเภอเชียงของ เชียงของและเชื่อมกับ สปป.ลาว โดยระหว่างเส้นทางทางได้ผ่านชุมชนบ้านแซวเพื่อเป็นการสร้างความหลากหลายให้เส้นทาง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวในตำบลบ้านแซวที่มีต่อชุมชน ทั้งผลกระทบเรื่องการกระจายรายได้ ผลกระทบต่อสังคมวัฒนธรรม ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

2. ศึกษาผลกระทบของการสร้างท่าเรือเชียงแสนแห่งที่ 2 ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลบ้านแซว

3. การศึกษาความร่วมมือไทย -ลาวในการพัฒนาการท่องเที่ยวเส้นทางท่องเที่ยวเมืองโบราณสุวรรณโคมคำ

4. ควรทำการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาเส้นทางท่องเที่ยวจากอำเภอเชียงแสนขยายต่อไปยัง เส้นทาง R3W (R3B) เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้เป็นวงกลมผ่าน จีน ลาว ไทย และเมียนมาร์